

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 1-1/2023 г.

На основание чл. 84, ал. 1 и 2, и чл. 88, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чл. 26, ал. 1, т.1 и ал.2 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО), във връзка с чл. 31, ал. 4 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и чл. 36, ал. 4 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, (Наредбата за ОС),

СЪГЛАСУВАМ

Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (версия 1.5 от 06.04.2022 г.)

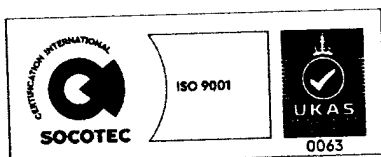
Възложител: Министерски съвет на Република България

със седалище: 1594 София, бул. „Княз Александър Дондуков“ № 1

Характеристика на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България:

Основната цел на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ) е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемия. В изпълнение на тази цел в Плана са групирани набор от мерки и реформи, които имат съществен принос към възстановяване на потенциала за растеж на икономиката, да го развият и повишат като осигурят устойчивост на негативни външни въздействия. В дългосрочен план е залегнала стратегическата цел за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка за създаването на устойчива, справедлива и успешна икономика.

Зеленият преход заема водещо място в НПВУ, като концентрира 53.66% от общите предвидени разходи. По този начин Република България допринася за изпълнение на общеевропейските цели за постепенна декарбонизация. Усилията са насочени в три основни направления:

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс: +359(2) 986 25 33

- (i) създаване на условия за ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници и водород;
- (ii) засилени действия за повишаване на енергийната ефективност на икономиката;
- (iii) устойчива мобилност.

Управлението на водите и опазването и възстановяването на биологичното разнообразие са ключови усилия в допълнение към усилията за декарбонизация на икономиката и в контекста на целите на Зелената сделка, залага постигане на следните крайни резултати:

- 26% – дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия през 2024 г.
- 10% – кумулативно намаление на енергийната интензивност на икономиката за периода 2021-2024 г.
- 10% – кумулативно намаление на въглеродната интензивност на икономиката за периода 2021-2024 г.

Цифровият преход е поставен на високо равнище в НПВУ, като в тази област са концентрирани почти 1/4 (23.6%) от общите предвидени инвестиции. При това, усилията са насочени в четири основни направления:

- (i) разгръщане на широколентова инфраструктура;
- (ii) повишаване на цифровите умения на населението;
- (iii) ускоряване внедряването на цифрови технологии в предприятията;
- (iv) разгръщане на електронното управление и електронни услуги.

Поставените цели с хоризонт до 2025 г. са:

- 100% достъп на домакинствата до високоскоростна цифрова свързаност;
- 50% дял от населението с поне основни умения в областта на цифровите технологии;
- 35% внедряване на цифрови технологии в предприятията.

Зададените крайни цели и задачи за изпълнение в Плана са структурирани в четири стратегически стълба, всеки с по 3 компонента:

Стълб 1 Иновативна България - Повишаване на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж чрез мерки в сферата на образованието, цифровите умения, науката, иновациите, технологиите и взаимовръзките между тях. Компоненти - Образование и умения, Научни изследвания и иновации, Интелигентна индустрия.

Стълб 2 Зелена България - Устойчиво управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Компоненти - Нисковъглеродна икономика, Биоразнообразие, Устойчиво селско стопанство.

Стълб 3 Свързана България - Осигуряване на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал. Компоненти - Цифрова свързаност, Транспортна свързаност, Местно развитие.

Стълб 4 Справедлива България - Фокус върху хората в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички, както и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към бизнеса и гражданите. Компоненти - Бизнес среда, Социално включване, Здравеопазване.

Детайлната схема на Плана, която включва 47 реформи и 57 инвестиции по всички 12 компонента, е дадена в Приложение 1 към решението.

Времевите рамки на НПВУ са: 1 февруари 2020 – 31 август 2026 г., съгласно чл. 17, пар. 2 и чл. 18, пар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост. Разглежданият период от време, за който са оценявани положителни и отрицателни въздействия в екологичната оценка е периодът от 2021 до 2026 г., за който НПВУ следва да стимулира растежа и устойчивостта на нашата икономика, съвместно с доброто състояние на околната среда на територията на Република България и в който период ще се осъществяват предвидените по Плана реформи и инвестиции.

поради следните **мотиви**:

1. Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България е съобразен с наличните съотносими планове, програми и стратегии на европейско, международно и национално ниво, имащи отношение към него. НПВУ ще допринесе за постигане целите на Политиката на сближаване на ЕС за периода 2021-2027 г. и не влиза в противоречие с нея.

2. Съгласно обобщените в доклада за екологична оценка анализи, оценки и заключения за очакваните въздействия върху околната среда и човешкото здраве е направено заключение, че проектите, предвидени в НПВУ представляват рамката за устойчиво развитие на Република България и с изключение на последиците, съпътстващи използването на наличните в момента природни и минерални ресурси, почти всички области на НПВУ ще имат значително влияние върху подобряването на околната среда в сравнение с текущото състояние и съвременните тенденции в нейното състояние. В доклада за екологична оценка са предвидени мерки за намаляване, предотвратяване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на планираните дейности, предвидени за изпълнение в проекта на НПВУ върху околната среда и човешко здраве, за да се постигне комплексен положителен ефект. Предложено е и разширяване на системата за мониторинг като инструмент за контрол и недопускане на отрицателни въздействия върху състоянието на всеки компонент и фактор на околната среда поотделно при строителството и експлоатацията на всяко енергийно инвестиционно намерение. В този контекст, в условията на специфично и специално предназначение на дейностите в проекта на НПВУ (версия 1.5 от 06.04.2022г.) може да се считат за напълно приемливи в национален и трансграничен аспект.

3. Всички включени в НПВУ инвестиции и реформи съответстват на принципа „за ненанасяне на значителни вреди“ по смисъла на член 6 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (текст от значение за ЕИП) - „за инвестиции в основата на финансовия продукт, които са съобразени с критериите на ЕС за екологично устойчиви икономически дейности“.

4. Съгласно направените в доклада за екологична оценка анализи, изводи и заключения за вероятните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве по компоненти и фактори:

4.1. „*климат и атмосферен въздух*“ – реализацията на проект за комбинирано производство на топлина и електричество от геотермални източници ще доведе до намаляване на емисиите на парникови газове. Въздействието на проекта има директно отношение към смекчаване на изменението на климата с положителен и дългосрочен ефект. Оценката на въздействието на НПВУ върху качеството на атмосферния въздух е извършена със средствата на компютърни симулации. Резултатите от проведените компютърни симулации показват, че: реализирането на емисионен сценарий 2020-2029 и особено след 2030г. ще доведе до съществено намаляване на приземното замърсяване на страната; разликите в оценките, получени за емисионни сценарии 2020-2029г. и след

2030г. са съществени, като сценарий след 2030г. е по-благоприятен по отношение на качеството на атмосферния въздух. Не се очаква отрицателно въздействие върху качеството на атмосферния въздух в населените места и защитените зони при спазване на всички действащи български и международни законови изисквания и добри практики по време на дейности за реализация на НПВУ.

4.2. „повърхностни води“ – като цяло дейностите по проектите на НПВУ ще имат благоприятно въздействие върху количеството и качеството на повърхностните води. Не се очаква отрицателно въздействие върху количеството на повърхностните води и влошаване на качеството им при спазване на всички действащи български и международни законови изисквания и добри практики по време на строителни дейности за реализация на проектите от НПВУ.

4.3. „подземни води“ – планът включва реформи и инвестиции, които имат потенциала да намалят натиска върху подземните води от идентифицираните значими източници на натиск, както следва: селско стопанство (инвестиции 19 и 20, компонент Устойчиво селско стопанство); населени места без канализация (инвестиции 31 и 32, компонент Местно развитие); минно-добивна промишленост (инвестиции 13, 14 и 15, компонент Нисковъглеродна икономика); климатични промени (инвестиции 13, 14 и 15 на компонент Нисковъглеродна икономика и 17 и 18 на компонент Биоразнообразие). Предвидените в тези проекти дейности и мерки са свързани с премахване на съществуващи източници на дифузно и точково замърсяване, намаляване на загубите на вода и възстановяване на динамиката на подземните води и подземните водни ресурси, подобряване на управлението на водните ресурси и техническите средства за мониторинг. Изпълнението им в краткосрочен план ще доведе до подобряване на количественото и химично състояние на подземните води. В дългосрочен план ще спомогне за постигане на целите на РДВ, опазване на подземните водни ресурси в бъдеще. Осъществяването на плана гарантира устойчивото развитие на водния сектор в бъдеще, тъй като ще спомогне за преодоляване на проблемите, свързани с намаляването на количествата водни ресурси, в т.ч. на подземни води, вследствие на климатичните изменения.

4.4. „земни недра“:

4.4.1. „геоложка основа“ – най-голям потенциал за положителни въздействия имат реформите, свързани със селското стопанство, местното развитие и прехода към нисковъглеродна икономика. С по-малък, но също важен, положителен потенциал се характеризират реформите в науката, иновациите и интелигентна индустрия. Потенциал за отрицателно въздействие имат елементите от плана, изпълнението на които води до: замърсяване и/или трайно нарушаване на геоложкия строеж на земните недра - инвестиция 15, компонент Нисковъглеродна икономика и инвестиция 29, компонент Транспортна свързаност; активизиране на стари/поява на нови геодинамични процеси и явления – всички инвестиции, предвиждащи строителни дейности. При спазване на изискванията на действащото законодателство, прилагане на добри практики и изпълнение на предвидените в доклада за екологична оценка смекчаващи мерки се очаква тези въздействия да бъдат незначителни или да бъдат изцяло избегнати.

4.4.2. „сеизмичен риск“ – извършения в доклада за екологична оценка анализ на сеизмичния статус и потенциал на територията на България с отчитане на националния опит в досегашното промишлено и жилищно строителство показва, че не се очаква отрицателно въздействие върху сеизмичния риск при спазване на всички действащи български законови изисквания и добри практики по време на строителни дейности за реализация на проектите от НПВУ. Очакваното отрицателно въздействие е пренебрежимо, временно, краткосрочно, ограничено по време и по площ и с пълна обратимост. Може да се избегне, при спазване изискванията на Правилника за проектиране и строителство в сеизмичните зони на България, без прилагане на специални мерки.

4.5. „почви и земеползване“ – от матрицата за потенциалните въздействия е видно, че при реализацията на заложените в Плана инвестиционни проекти значима част от дейностите не са свързани и не оказват въздействие върху почвите и тяхното качество. Част от дейностите са свързани с пряко или косвено, дългосрочно, локално или регионално, положително въздействие върху качеството на почвите. Малка част от дейностите са свързани с пряко, дългосрочно, локално отрицателно въздействие върху почвите, свързано основно със строителството на различни инвестиционни обекти, което ще се изпълнява в *урбанизирани територии* с изградена инфраструктура. При спазване на българското и европейско законодателство в областта на почвите въздействието ще се ограничи до рамките на строителната площадка. Малка част от дейностите са свързани с пряко, дългосрочно, локално отрицателно въздействие върху почвите, свързано със строителството на инфраструктура на инвестиционни обекти, което ще се изпълнява в *крайградски територии* без изградена инфраструктура.

4.6. „ландшафт“ – възможно е да се очаква определена трайна фрагментация в някои участъци на ландшафтите при реализиране на проекти, свързани с развитието и инсталирането на фотоволтаични паркове и ветрогенератори. В особено висока степен този процес може да засегне биокомпонента на ландшафтите. Изграждане на нови съоръжения във водни басейни рефлектира върху определени части на хидроморфните и субхидроморфни ландшафти (локални разливи в част от заливните тераси, завиряване). В някои от случаите дори стига до формирането на нови микроландшафти. При изграждането на линейни структури (изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура) ще се получи трансформиране и преобразуване на част от ландшафтните единици като се създадат нови, антропогенни (изкуствени) ландшафти от тип инфраструктурни ландшафти. Те водят до изменения в кореновите ландшафтните структури, но поради сравнително неголямото им площно проектиране спрямо площта на ландшафтните единици не могат да повлияят на базисното ландшафтно разнообразие. Трансформации на ландшафтите, включително и при потенциални рекултивационните дейности могат да се очакват в регионите с интензивен добив на въглища – Ораново, Перник, Бобов дол и Марица-Изток. Като цяло не се очаква значителни отрицателно въздействие върху ландшафтното разнообразие при спазване на всички действащи български и международни законови изисквания и добри практики в резултат от реализация на инвестиционните проекти от НПВУ.

4.7. „отпадъци“ – реализирането на НПВУ ще окаже положително въздействие върху фактор отпадъци, с незначителен до висок потенциал, като при спазване на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците, не се очаква да се наблюдават отрицателни въздействия върху компонентите на околната среда.

4.8. „вредни физични фактори“ – не се очаква значително увеличение на емисиите на замърсители във въздуха (шум, вредни лъчения, вибрации), поради: а) прилагане на регионални или местни планове за намаляване на въздействието от вредни физични фактори в съответствие със съществуващите съвременни стандарти; б) всички проекти при тяхната реализация ще отговарят на съответните заключения относно най-добрите налични техники или на справочните документи за най-добри налични европейски практики в сектора; в) оценката на въздействието върху околната среда и заключенията от нея за всеки отделен проект преди реализация ще са в съответствие с приложимото законодателство на Съюза за недопускане и намаляване на вредно въздействие при излагане на населението на електромагнитни полета (Препоръка 1999/519/ЕО) и за минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (електромагнитни полета) (Директива 2013/35/ЕС); г) в голяма степен ще се гарантира използването на оборудване, консумиращо свръхефективна енергия, или такова, което се

захранва от възобновяеми енергийни източници, което осигурява спазване на принципа за ненасягане на значителни вреди, по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852..

4.9. *„биологично разнообразие“* – по-голямата част от заложените в плана инвестиционни проекти нямат пряко отношение към биоразнообразието. Пет от проектите биха имали единствено положително въздействие, макар и косвено, с изключение на инвестиционен проект 17, компонент *Биоразнообразие*. Деветнадесет от проектите могат да окажат отрицателно въздействие, някои – наред с положително въздействие (вкл. инвестиционен проект 18 от компонент *Биоразнообразие*). Малко повече от половината от тях обаче ще са с много нисък потенциал на въздействие, предимно върху синантропни видове животни в урбанизирана среда, или такива, които изрично предвиждат процедура по реда на екологичното законодателство. При всички случаи, с прилагането на предвидените мерки в доклада за екологична оценка, отрицателните въздействия на плана и предвидените в него инициативи ще бъдат сведени до незначителни.

4.10. *„горски екосистеми – биомаса“* – нарастващата нужда от биомаса има потенциалът да окаже негативно въздействие върху горските екосистеми в страната, които са основен източник на суровина. Провеждането на спешни и навременни целево-ориентирани научни изследвания в тази област и провеждането на базирана на тези изследвания дългосрочна политика би спомогнала за минимизиране/елиминирание на негативните въздействия. Посочено е, че: а) целта за увеличаване в периода 2020-2030 г. на потреблението в България на енергийна биомаса, произведена по устойчив начин с 37 %, е напълно постижима и при сегашното състояние на инфраструктурата и техническата съоръженост, без да се накърни ролята на гората като нетен „поглъtitел“ на парникови газове, и най-вероятно ще бъде постигната под действието на пазарните механизми. б) техническият прогрес на добива и потреблението на биомаса, стимулиран от инвестициите на НПВУ, може да удвои добива на енергия без увеличение на добива на биомаса и е решаващ в по-дългосрочен план. в) възможностите на страната за добиване на енергия от горите са в пъти по-големи от сегашното състояние, но са свързани с инвестиции, допълнителни проучвания и решаването на технически и стопански проблеми и не са реални за близките 10 години. г) всякакво увеличение на ползването на биомаса, малко или голямо, трябва да се включи в горскостопанските планове, за да не се допусне намаляване на лесистостта и накърняване на екологичната функционалност на гората.

4.11. *„културно-историческо наследство“* – в зависимост от местоположението на предвидените за изграждане съоръжения/инсталации е възможно да бъдат засегнати обекти на културното наследство. При спазване на изискванията на *Закона за културното наследство* не се очакват значителни отрицателни въздействия.

4.12. *„материални активи с екологично предназначение“* – с изпълнението на проектите по НПВУ материалните активи като цяло ще се увеличат и съответно се очаква пряко положително кумулативно въздействие.

4.13. *„население и човешко здраве“* – реализирането на НПВУ ще доведе до редица преки и косвени положителни въздействия върху населението и човешкото здраве. Така например инвестиционните проекти в част „Здравеопазване“ от стълб „Справедлива България“ ще окажат преки положителни въздействия върху населението и човешкото здраве, характеризиращи се с висок и много висок потенциал, що се касае до инвестиционните проекти от останалите стълбове, то те имат потенциала да повлияят положително върху социално-икономическата среда на живот и от тук да доведат до редица положителни въздействия върху човешкото здраве.

4.14. Съгласно извършения в доклада за екологична оценка анализ на *трансграничните въздействия* при изпълнение на планираните инвестиции и реформи по

компоненти на околната среда върху територията на други държави се посочва, както следва:

4.14.1. „атмосферен въздух“ – резултатите от проведените компютърни симулации показват, че приносът на българските източници на емисии към териториите на съседните държави съществено намалява при реализирането на сценарии 2020-2029г. и след 2030г., като това намаление е особено добре изразено за SO₂.

4.14.2. „води“ – мерките, включени в обхвата на НПВУ са предвидени за реализация само на територията на страната. Не се очаква трансгранично въздействие върху повърхностните води на територията на други държави, тъй като не се предвиждат дейности, замърсяващи повърхностните води и дейности нарушаващи оттока на трансграничните реки. Трансгранично въздействие върху подземните води е възможно, в случай, че елементите на НПВУ засягат трансграничните подземни водни тела: Карстови води в Малм-валанжския басейн (BG1G0000J3K051); Карстово-порови води в „Неоген-Сармат-Добруджа“ (BG1G000000N049); Пукнатинно-карстови води в Гоцелчевски карстов басейн, Тешовски плутон (BG4G0001Pt1036). Очакваните трансгранични въздействия са идентични с оценените за територията на страната за съответните елементи от плана. Отрицателно трансгранично въздействие може да се очаква при осъществяване на Инвестиция 13, само ако инвестиционните предложения използват подземни води за производство на водород и Инвестиция 15, ако дълбоките сондажи на инсталацията са разположени или преминават през трансграничните ПВТ. При изпълнение на предложените смекчаващи мерки, потенциалът за въздействие е оценен като незначителен отрицателен.

4.14.3. „биологично разнообразие“ – трансгранични въздействия могат да възникнат при реализацията на инвестиционен проект 14 за вятърни електроцентрали по отношение на смъртност на птици, тъй като страната е разположена на важни миграционни пътища. Потенциалът на очакваните трансгранични въздействия е нисък, но трябва да се вземат предвид тези въздействия при провеждане на необходимите съгласувателни процедури по ОВОС/ЕО/ОС при реализация на ВЕИ електроцентрали с капацитет за съхранение на електроенергията.

4.14.4. „трансграничен сеизмичен риск“ – един проект от включените в НПВУ би имал незначително или ниско въздействие върху сеизмичната опасност в трансграничен аспект. Инвестиционен проект 15 има пряко отношение към сеизмичния риск в трансграничен аспект, което се определя от факта, че геотермалните източници обикновено са разположени в зони с висока сеизмичност и се асоциират с висока геодинамична активност на голяма дълбочина, където се създават условия за натрупване на значими напрежения в земната кора – основа на бъдещи земетресения. Доколкото за такива проекти се предвижда извършване на процедури по реда на глава шеста от ЗООС и чл. 31 от ЗБР, очакваното въздействие може да се оцени като незначително с отчитане на съответните препоръки и изисквания на Правилника за проектиране и строителство в сеизмични зони и други нормативни документи.

4.14.5. Не се очаква въздействие в трансграничен аспект върху другите компоненти на околната среда, в т.ч. върху населението и човешкото здраве, в резултат от реализирането НПВУ.

4.15. В доклада за екологична оценка са направени *обобщени оценки на потенциалните въздействия* върху компонентите на околната среда и човешкото здраве от реализацията на заложените в Плана инвестиционни проекти, представени в матрица на потенциалните въздействия.

4.15.1. Обобщена оценка по отношение на компонентите/факторите на околната среда, включително социални аспекти, показва следното:

4.15.1.1. Най-високо покрива екологичните цели и изисквания компонентът „Климатични изменения“ – 75% от оценките му имат положителен потенциал, като 25% от инвестиционните проекти нямат отношение към него. Няма отрицателен потенциал.

4.15.1.2. Най-ниска положителна екологична оценка има компонент „Биоразнообразие“ – и четирите елемента имат само 2%, положителен потенциал като от 58% до 74% (за горските екосистеми) от инвестиционните проекти нямат отношение към компонента. С отрицателен потенциал са оценени проектите от 23% до 33%, с изключение на горските екосистеми, които имат отрицателен потенциал само 2% от случаите.

4.15.1.3. Най-малко екологично отношение към инвестиционните проекти има фактор „Сеизмичен риск“, т.е. инвестиционните проекти не са рискови по отношение на сеизмична опасност, поради факта, че при реализиране на съответните обекти и инфраструктури винаги се осъществява контрол за съответствието на проектите и тяхното изпълнение с изискванията на нормите за проектиране и строителство в сеизмичните зони на България.

4.15.1.4. С най-висок отрицателен потенциал е оценен факторът „Нейонизиращи лъчения“ (в 47% от случаите) поради факта, че НПВУ предвижда широко внедряване на източници на радиочестотни и микровълнови електромагнитни полета в почти всички сфери – образование, наука, медицина, радиокомуникационни съоръжения, безжични комуникации (5G технология).

4.15.2. Обобщена оценка по отношение на инвестиционните проекти в НПВУ (за всеки един от 57-те инвестиционни проекта):

4.15.2.1. Най-висок екологичен потенциал показва инвестиционният проект 13-Схема за подпомагане на пилотни проекти за производство на зелен водород и биогаз - 67% положителен потенциал, следван от проекта 42-Инструмент за по-добро стратегическо планиране и управление на изпълнението с 58 % и проект 30-„Зелена мобилност“ – пилотна схема за подкрепа на устойчивата градска мобилност чрез мерки за развитие на екологични, безопасни, функционални и енергийно ефективни транспортни системи с 54%. Останалите проекти са с $\leq 50\%$.

4.15.2.2. С най-ниска положителна екологична стойност са проектите от групата на съдебната система, което е естествено, поради факта, че те нямат отношение към екологичните цели, но имат отношение към социалните аспекти.

4.15.2.3. Най-висок отрицателен потенциал показва инвестиционен проект 15-Развитие на използването на геотермална енергия в България за производство на електрическа и топлинна енергия – 42%.

5. В доклада за екологична оценка са предвидени мерки за намаляване, предотвратяване и възможно най-пълно компенсирание на неблагоприятните последици от осъществяването на планираните дейности, предвидени за изпълнение в проекта на НПВУ върху околната среда и човешко здраве, за да се постигне комплексен положителен ефект – екологични мерки при изготвяне на инвестиционни проекти и екологични мерки при реализиране на инвестиционни проекти от НПВУ. Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве. Очаква се прилагането на НПВУ да доведе до комплексно положително въздействие върху околната среда и човешкото здраве при изпълнение на предложените в доклада за екологична оценка мерки.

6. Алтернативи – съгласно документацията „Нулевата алтернатива“ е не внасяне в ЕС на Национален план за възстановяване и устойчивост, което лишава страната от достъп до средствата в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост с всички произтичащи от това негативни последици за България в контекста на целите на Зелената сделка и Цифровия преход.

6.1. Проектът на НПВУ, версия 1.5 от 06.04.2022 г. е версията, изпратена за одобрение в ЕС, с която Република България кандидатства за финансиране по Механизъм за възстановяване и устойчивост (Регламент (ЕС) 2021/241). Одобрените от ЕС Планове

за възстановяване и устойчивост на всяка държава-членка са единственото условие за получаване на достъп до средствата в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост. С оглед на последното никоя предишна версия на Плана, изготвяна и обсъждана от българската общественост не се явява алтернатива.

6.2. За целите на екологичната оценка на проекта за НПВУ са разгледани две алтернативи за реализацията по отношение намаляване на националните емисии на някои замърсители на атмосферния въздух, а именно:

- WEM - базов сценарий: Продължение на настоящите процеси и тенденции на развитие.
- Прилагане на WAM (целев сценарий) от НПВУ във вида, в който същият е обект на настоящата оценка.

От направените анализи и оценки в доклада за екологична оценка сравнение между WEM (базова алтернатива) и WAM, предложени в НПВУ се вижда, че базовият сценарий WEM не води до изпълнение в пълнота на заложените цели в проекта за НПВУ. Изпълнението на WAM в НПВУ ще допринесе за съобразяване и изпълнение на екологичните приоритети на Република България до 2050 г.:

- Стабилно намаляване на общите годишни антропогенни емисии на замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ_{2.5}), спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005г.
- Най-голям е очакваният положителен ефект по отношение на изменението на климата и адаптацията към климатичните изменения, тъй като той предвижда най-обширен набор дейности, допринасящи за ограничаване на емисиите на парникови газове и принос за постигането на целите на Парижкото споразумение в изпълнение на целта на Съюза за намаляване на емисиите на парникови газове до 2030г.
- Силната екологична насоченост на WAM ще допринесе за по-устойчиво развитие чрез прилагане на предвидените допустими инвестиционни намерения, към съответните специфични цели, приоритети и стратегически цели.

В заключение, предпочетен е целевият WAM сценарий за изпълнение в НПВУ.

7. Извършената проверка за допустимост по смисъла на чл. 36, ал. 2 от *Наредбата за ОС* показва, че Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България (версия 1.5 от 06.04.2022 г.) е допустим при съобразяване на произтичащите от него планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с:

- режимите на защитените територии, определени със *Закона за защитените територии*, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление;
- режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление.

8. На основание чл. 36, ал. 3 от *Наредбата за ОС*, въз основа на критериите по чл. 16 от същата, е извършена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони, според която НПВУ **няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие** върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от мрежата Натура 2000, поради следните мотиви:

8.1. Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България е изготвен на национално ниво, съобразявайки основната цел на плана за възстановяване от кризата, породена от пандемията от COVID-19. Планът за възстановяване и устойчивост представя вижданията на правителството и обществото за начина, по който трябва да бъдат адресирани структурни проблеми в икономиката. Планът предвижда комплекс от

реформи и инвестиции, с които се цели постигането на целите и приоритетите, посочени в редица европейски и национални стратегически документи, имащи отношение към политиката по изменение на климата, опазването на околната среда и в частност биологичното разнообразие.

8.2. Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България е стратегически документ, който дава общата рамка и ще се прилага за цялата територия на Република България, като степента на подробност достига до идентифициране на 47 реформи и 57 инвестиции по всички 12 компонента, насочени към постигане на основната цел за икономическо и социално възстановяване от кризата, като полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка. Зеленият преход заема водещо място в българския План за възстановяване и устойчивост, като концентрира 53,66% от общите предвидени разходи. По този начин България допринася за изпълнение на общоевропейските цели за постепенна декарбонизация чрез създаване на условия за ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници на водород, засилени действия за повишаване на енергийната ефективност на икономиката и устойчива мобилност.

8.3. За предложените инвестиции и реформи в Плана са направени самооценки за спазването на принципа „*Да не се нанася значителна вреда*“ на околната среда по смисъла на чл. 17 от Регламент (ЕС) 2020/852 на ниво отделна инвестиция. Реализирането на целите на всяка една от реформите ще акумулира общ положителен ефект върху състоянието на компонентите на околната среда в страната в т.ч. и върху защитени зони от мрежата Натура 2000.

8.4. Предвидените инвестиции по реформи „*Социално включване*“, „*Бизнес среда*“ и „*Устойчиво селско стопанство*“ не предвиждат строителни, възстановителни или инженерни работи. Оборудването, доставено за съответната инвестиция, ще бъде инсталирано в съществуващи помещения, което няма пряко отношение към защитените зони от мрежата Натура 2000 и осъществяването им не би могло да влезе в противоречие с предмета и целите на опазване в тях.

8.5. Предвидените инвестиции по реформи „*Образование и умения*“, „*Научни изследвания и иновации*“, „*Здравеопазване*“ предвиждат строителни, възстановителни и ремонтни дейности, както доставка и монтаж на оборудване. Предвидените дейностите ще се реализират предимно в урбанизирана територия като по този начин няма да има значително въздействие върху биоразнообразието и екосистемите. Предвидените дейности няма вероятност да окажат значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони от мрежата Натура 2000.

8.6. Предвидените инвестиции по реформа „*Нисковъглеродна икономика*“ ще подкрепят стратегическата рамка и националните приоритети по отношение на адаптацията към изменението на климата до 2030 г., ще се намали уязвимостта на страната спрямо последиците от изменението на климата и ще се подобри капацитета за адаптация на екологичните, социалните и икономическите системи към въздействията на изменението на климата. Предложените инвестиции ще доведат до намаляване на емисиите на парникови газове, поглъщане на парникови газове и увеличаване на дела на енергията от възобновяемите източници в брутно крайно енергийно потребление постигане на дял на енергийните спестявания в крайното потребление, дейностите по производство, пренос и разпределение на енергия, както и подобряване енергийните характеристики на сградите, развитие на енергийна инфраструктура, насърчаване на научните постижения за внедряване на иновативни технологии в областта на енергетиката, в т.ч. за производство на чиста енергия и ефективно използване на енергията в крайното потребление, чиято реализация ще акумулира общ положителен ефект върху

състоянието на компонентите на околната среда в страната, вкл. върху защитените зони от мрежата Натура 2000.

8.7. Инвестицията за пренос на водород и нисковъглеродни газообразни горива за захранване на електроцентрали цели да се създаде възможност за постепенното преустановяване използването на въглища и поетапна замяна на горивната база в източно-маришкия регион чрез използването на алтернативни екологосъобразни енергоносители като водорода. Това ще доведе до намаляване и в следствие елиминиране на емисиите на парникови газове, включително от производството на електроенергия от твърдо гориво в тези региони. Чрез създаването на инфраструктура, подходяща за пренос на водород, реализацията на проекта ще създаде условия за широкомащабно реформиране на енергийния сектор в страната, изразяващо се в постепенна декарбонизация на енергетиката и икономиката.

8.8. Повечето от включените в реформа „Транспортна свързаност“, вкл. инвестицията „Осигуряване на устойчива транспортна свързаност чрез изграждане на участъци от Линия 3 на метрото в София“ са оценени и заключението е, че инвестиционните предложения няма вероятност да окажат значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони от мрежата Натура 2000.

8.9. Изпълнението на представените препоръки и насоки в стратегическите и други документи изисква провеждането на реформа за подобряване на управлението на биоразнообразието и Натура 2000, както и инвестиции за повишаване на капацитета на отговорната администрация в дългосрочен план, за прилагане на политиката за опазване на биологичното разнообразие, така че да се постигнат съответните на тази политика цели. Чрез изпълнението на инвестициите от реформа „Биоразнообразие“ ще е възможно устойчиво управление и стопанисване на биоразнообразието и мрежата Натура 2000 на територията на страната, като мерките за възстановяване и/или поддържане ще се планират така, че да допринесат за постигане на целите на Европейския зелен пакет за възстановяване на биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването. Възстановяването на екосистемите ще доведе до повишаване на пряката и непряка стойност на биоразнообразието за обществото и ще свърже икономическата политика с научните изследвания и иновациите, давайки приоритет на „безплатните“ услуги на природата, като чист въздух, водорегулираща и водозащитна функция за осигуряването на вода, достъп до генетичен материал, услугите по усвояване на CO₂ емисии и др., като допринесе пряко за климатичните промени.

8.10. Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България е планов документ, чрез който се цели да се осигури финансов ресурс за изпълнение на предложените инвестиции. При изпълнение на конкретните проекти, финансирани от плана, ще се извършва индивидуална оценка на всеки от тях чрез провеждане на необходимите съгласувателни процедури по ОВОС/ЕО и оценка за съвместимост.

9. При извършване на екологична оценка на НПВУ са проведени консултации, резултатите от които са съобразени мотивирано и по подходящ начин в доклада за екологична оценка. Не са получени мотивирани възражения по законосъобразност по време на консултациите. С вх. № ЕО-27/29.11.2022 г. на МОСВ от възложителя е внесена документация за резултатите от консултациите с обществеността на основание чл.23, ал.1, т.2 от Наредбата за ЕО. Към документацията по ЕО е налична справка с мотиви за приемане или не на получените мнения и предложения.

10. В хода на процедурата по екологична оценка са изискани и съответно предоставени становища по смисъла на чл. 155, ал. 1, т. 23 от Закона за водите (ЗВ) от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР), с вх. № ЕО-15/12.10.2021 г. на МОСВ, Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР), с вх. №№ ЕО-15/14.10.2021 г. и ЕО-27/05.10.2022 г. на МОСВ, Басейнова дирекция „Източнбеломорски район“ (БДИБР),

с вх. №№ ЕО-27/18.10.2021 г.; 13.10.2022 г. на МОСВ и Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР), с вх. № ЕО-27/03.10.2022 г. на МОСВ:

10.1. Съгласно постъпилите становища на четирите басейнови дирекции, НПВУ е допустим от гледна точка на Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016 – 2021 г. и Плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016 – 2021 г., като проектните предложения трябва да са съобразени със заложените мерки в действащите ПУРБ и ПУРН, както и да не се нарушават поставените цели за повърхностни и подземни водни тела и зони за защита на водите, описани в Раздел 5 от действащите ПУРБ.

10.2. Реализирането на НПВУ не следва да окаже значимо негативно въздействие върху водите и водните екосистеми, при спазване на забраните и ограниченията, свързани с действащата нормативна уредба, както и при съобразяване с действащите планове за управление, ПУРБ и ПУРН.

10.3. Времевата рамка на НПВУ, респективно реализацията на мерки и реформи, които имат съществен принос към възстановяване на потенциалния растеж на българската икономика, ще съвпадне с прилагането на два ПУРБ и ПУРН в четирите района за басейново управление, с период на действие 2016-2021 г. и 2022-2027 г. Реализацията на проекти и намерения, които предвиждат ползване и/или водовземане от повърхностни и подземни води, произтичащи от НПВУ, ще бъдат съгласувани самостоятелно за допустимост спрямо екологичните цели и плануваните мерки за постигане на добро състояние на водите в ПУРБ, както и спрямо целите на управлението на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН, за съответния период на действие.

11. Съгласно становище на Министерство на здравеопазването (МЗ), с вх. № ЕО-27/12.10.2022 г. на МОСВ, получено в резултат на проведените консултации по доклада за екологична оценка, се посочва както следва:

11.1. В доклада е разгледано състоянието на околната среда и актуалното състояние на здравно-демографските показатели. Представени са данни и анализи за състоянието на отделните фактори на околната среда и съществуващите екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към плана или програмата, включително отнасящите се до райони с особено екологично значение, като защитените зони по закона за биологичното разнообразие.

11.2. Предложени са мерки за намаляване, предотвратяване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на планираните дейности, предвидени за изпълнение в проекта на НПВУ върху околната среда и човешко здраве, за да се постигне комплексен положителен ефект. Предложено е и разширяване на системата за мониторинг като инструмент за контрол и недопускане на отрицателни въздействия върху състоянието на всеки компонент и фактор на околната среда поотделно при строителството и експлоатацията на всяко енергийно инвестиционно намерение.

11.3. Съгласно авторите на доклада: „Обобщавайки анализите и оценките, направени в ДЕО, може да се заключи, че проектите, предвидени в НПВУ представляват рамката за устойчиво развитие на енергийния сектор в Република България и че, с изключение на неизбежните последици, съпътстващи използването на наличните и неизбежни в момента природни и минерални ресурси, почти всички области на НПВУ ще имат значително влияние върху подобряването на околната среда в сравнение с текущото състояние и съвременните тенденции в нейното състояние“. Министерство на здравеопазването счита, че Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България може да бъде реализиран при спазване на мерките и условията от настоящото решение.

12. Със свое Решение I-1 от 13.01.2023 г., Междуведомствената комисия (МК) – специализиран състав на Висшия експертен екологичен съвет предлага на министъра на околната среда и водите да съгласува Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (версия 1.5 от 06.04.2022 г.)

и при следните мерки и условия:

I. Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на НПВУ за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 върху околната среда и човешкото здраве

A. Общи:

Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от НПВУ, да се одобряват само след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

Б. Мерки при изготвяне на окончателните варианти на проектите от НПВУ по компоненти и фактори:

Атмосферен въздух:

Определяне на прогнозни емисии от проекта с цел спазване на граничните стойности на емисии за докладване в Европейския регистър за изпускането и преноса на замърсители (ЕРИПЗ), съгласно Регламент 166/2006/ЕО от съоръженията, осъществяващи дейности, попадащи в обхвата на Приложение I на регламента и за всички замърсители, посочени в Приложение II на регламента, чл. 22а от ЗООС.

Повърхностни води:

1. Инвестиционните проекти, свързани с водоземане и/или ползване на повърхностни води и разположените в близост до водни обекти зони за защита на водите и СОЗ, подлежат на оценка за допустимост по изискванията на чл. 155, ал. 1. т. 23 от ЗВ.

2. При съгласуване на инвестиционни намерения да се имат предвид, както актуализираните основни характеристики, състояние и планирани мерки за повърхностните води и зони за защита на водите по чл. 119а, ал. 1 от ЗВ в действащите ПУРБ, така и определените – РЗПРН и мерки за превенция на риска от наводнения в действащите ПУРН и забрани и ограничения с *Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.*

3. Дейностите, свързани с водоземане и ползване на воден обект, подлежат на разрешителен режим съгласно чл. 44 и чл. 46 от ЗВ, освен в случаите описани в чл. 58 от ЗВ.

4. При издаване на разрешителни за водоземане и/или ползване на водни обекти, вкл. за изграждане на МВЕЦ/ВЕЦ, да се спазват изискванията определен в ЗВ и предвидените в ПУРБ забрани и ограничения.

5. Инвестиционните проекти, включващи изграждането на хидротехнически съоръжения, да бъдат предхождани от предварителни хидроложки, вкл. водностопански и хидрогеоложки проучвания, като при изграждането на МВЕЦ/ВЕЦ е необходима сравнителна оценка на енергийните ползи и на вредите за околната среда, при използване енергията на водата.

6. При проектирането на централа за комбинирано производство на електричество и топлина от геотермална енергия трябва да се гарантира, че няма да има директно изпускане на геотермални води в повърхностни води или да се изгради за тях локална ПСОВ.

7. За реализиране на проектите да се включват, при наличие на дефицит на вода, и мерки за адаптация към климатичните промени, свързани например с въвеждане на

режимно водоползване за бита и ограничения или забрани за водоземане за целите на енергетиката и др. през сухите летни месеци.

8. При дейности попадащи в определени РЗПРН в обхвата на заливане, следва да се предприемат мерки за защита от вредното въздействие на водите. При планиране на мерките може да се ползва Националният каталог от мерки за управление на риска от наводнения.

Подземни води:

9. Проектната документация на кандидатстващите проекти да бъде в пълно съответствие с изискванията на националното законодателство приложимо към подземните води, регламентирани в ЗООС, ЗВ и техните подзаконови нормативни документи и смекчаващите мерки, предвидени в действащите към момента на изпълнение на инициативите от НПВУ Планове за управление на речните басейни.

10. При избора на проекти да се отчете, засягането на зоните за защита на подземните (ЗЗПВ) води за питейно-битово водоснабдяване (СОЗ). При наличието на такива да се даде предимство на проектите и алтернативите, с минимално въздействие върху тях. Кандидатстващите проекти да бъдат съобразени със забраните и ограниченията, регламентирани в *Наредба 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.*

11. В схемата за инвестиционни помощи на проекти, използващи подземни води за производство на зелен водород (инвестиция 13) или електроенергия от хидротермални източници (инвестиция 15) да бъдат допуснати само проекти, за които компетентните органи (басейнови дирекции) предварително са потвърдили допустимостта на проектите с целите за опазване на количественото и химично състояние на подземните водни ресурси, регламентирани в ЗВ, ПУРБ и Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор.

12. В схемата за инвестиционни помощи по инвестиции 19 и 31 да се даде предимство на проекти, които ще се осъществят в райони с установено значителен натиск върху замърсяване на подземните води от селскостопански дейности и обекти, източници на замърсяване с нитрати, азот и фосфор и органични замърсители (пестициди).

Морска околна среда:

13. При избора на различните дейности предвидени по проектите от НПВУ задължително да бъдат съобразени с мерките от действащите ПУРБ, Морска стратегия на Република България, програмата от мерки и действащите програми за мониторинг по различните Дескриптори на морската околна среда и крайбрежната зона съгласно Рамкова директива за морска стратегия и Рамкова директива за водите.

14. Задължително спазване на Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опазването на дивите птици и забрана за изграждане/строителство в ЗЗ съгласно ЗБР.

15. Всички дейности, които изискват ОВОС да бъдат спазени съгласно действащото законодателство, включително и забрана на строителство/изграждане на предвидените по проектите централи за добив на електроенергия произведена от възобновяемите източници в ЗЗ и ЗТ или крайбрежната зона и морската околна среда съгласно ЗООС, ЗБР, РДМС и РДВ.

Геоложка основа, земни недра:

16. При избора на проекти да се отчете, наличието и засягането на съществуващи геодинамични процеси и явления. При наличието на такива да се даде предимство на

проектите и алтернативите, които предвиждат иновации, технически решения, управленски и организационни мерки, както и утвърдени, добри практики за предотвратяване появата и/или минимизиране на последствията от тях.

17. Кандидатстващите инвестиционни проекти да предвиждат инженерно-геоложки проучвания за определяне на специфичните параметри на геоложкия стабилитет и идентифициране на съществуващи или потенциални геодинамични процеси и явления в района на ИП, в случай че такива не са провеждани при изготвяне на проектите.

Сеизмична опасност:

18. Провеждане на изследователски дейности за определяне на сеизмичния риск от земетръсно въздействие за конструкциите на съоръженията при прилагането на конкретни проекти от НПВУ.

Почви:

19. Ситуиране на новите терени за развитие в урбанизираните вече крайселищни терени, без да се засягат обработваеми земи, а при невъзможност да се търсят земи с ниско плодородие (VII – IX категория) след преценка от страна на компетентния орган в рамките на процедури по глава Шеста от ЗООС до колко важни са за опазване на биоразнообразието.

20. При „реконструкцията“ и залесяването с дървесни видове (защитни горски пояси) е необходимо да не се прилага тежка механизация, която би довела до нарушаване целостта на почвения профил (формиране на коловози), уплътняване и риск от ерозия.

Ландшафт:

21. Проучване и изследване на възникването на възможни неблагоприятни въздействия върху ландшафтното разнообразие.

Отпадъци:

22. В хода на проектирането и изграждането на нови обекти и производства по възможност да се предвидят технологии за повторно използване в производствените процеси на образувани производствени и опасни отпадъци, както и да се определят достатъчно на брой и по капацитет места за временно съхраняване на образуваните в хода на производството отпадъци.

Вредни физични фактори:

23. Повишаване на квалификацията на специалистите, извършващи оценка на нейонизиращи лъчения и въвеждане на система за контрол на тази квалификация.

24. Прилагане на европейските препоръки (Препоръка 1999/519/ЕС) за защита на населението от електромагнитни полета.

25. Прилагане на европейски практики за защита от нейонизиращи лъчения във всички сфери на приложение, включително при диагностични и терапевтични процедури.

26. Извършване на радиологичен контрол при всички дейности, свързани с прилагане на технологии и методи с източници на йонизиращи лъчения.

Биологично разнообразие:

27. Да не се одобряват за финансиране инвестиционни предложения за нови индустриални зони, паркове и сходни територии на нов терен, или довеждаща инфраструктура за съществуващи такива по нов терен, в границите на защитени зони и територии.

28. Да не се одобряват за финансиране инвестиционни предложения за изграждане на нови вятърни и фотоволтаични електроцентрали на нов терен, или довеждаща инфраструктура за съществуващи такива по нов терен, когато инвестиционните предложения попадат в границите на защитени зони и територии, с изключение на такива за самостоятелно захранване на обекти и върху изкуствени и застроени площи, сгради, транспортна инфраструктура, паркинги и пречиствателни станции, насипища и

хвостохранилища след извършване на инженерно-геоложки проучвания за определяне на геоложкия стабилитет, индустриални терени, открити рудници и мини.

29. Да не се одобряват за финансиране дейности по изграждане на нова инфраструктура и да не се извършва строителство в земеделски земи с НТП „ливади“ и „пасища“.

Горски екосистеми:

30. В случай на приоритизирането на дървесната биомаса за енергийни цели да се вземе предвид отчитането на емисиите и поглъщането на въглеродния диоксид от горите съгласно правилата за отчитане на Регламент 2018/841, който определя ангажиментите на България за постигането на целите за намаляване на емисиите на парникови газове в периода 2021-2030 г.

Културно-историческо наследство:

31. Прилагане на регулаторните изисквания за опазване на обектите на културно-историческото наследство.

32. Прецизиране на конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство.

Опасни химични вещества и предприятия с висок и нисък рисков потенциал:

33. При устройственото планиране на територията и планирането на защитата на населението и околната среда, свързани с изграждането на нови предприятия/съоръжения от енергийния сектор, вкл. такива с висок или нисък рисков потенциал да се прави детайлно обследване за наличието на предприятия с рисков потенциал в близост до проектираните обекти.

Население и човешко здраве:

34. При планиране и изграждане на нови предприятия/съоръжения местоположението на обектите да бъде съобразено с очакваните от предприятията емисии на атмосферни замърсители в околната и жизнената среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и зони и територии, в които са разположени такива обекти.

Материални активи:

35. Оптимизиране на ресурсите (дълготрайните материални и нематериални активи с екологично предназначение) за опазване и възстановяване на околната среда - например надграждане на Националната система за мониторинг на околната среда - мрежите за мониторинг на атмосферен въздух, води, шум, почви, биоразнообразие.

36. Оптимизиране на ресурсите в науката, бизнеса, социалните и здравни структури.

В. Мерки за изпълнение при реализирането на проектите от НПВУ по компоненти и фактори:

Климат:

1. След въвеждане в експлоатация, горивните емисии на CO₂ от големи енергийни инсталации да бъдат включени в Европейската схема за търговия с емисии на парникови газове, като операторът на инсталацията подлежи на издаване разрешително за емисии на парникови газове (РЕПГ) с цел осъществяване на мониторинг за определяне на квотите на емисии на ПГ в Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ).

Атмосферен въздух:

2. Проектните решения за изграждане на инсталации по Приложение № 4, т. 1 - Енергийно стопанство от ЗООС да бъдат в съответствие с НДНТ.

3. За инсталациите по Приложение № 4 от ЗООС, след приключване на процедурата по Глава шеста от ЗООС, да бъде проведена процедура по издаване на комплексно разрешително на енергийния оператор по реда на чл.117 (1) от ЗООС.

Повърхностни води:

4. При реализирането на дейности на територията на Република България свързани с енергийния сектор и строителството на обекти и инфраструктура, да се спазват мерките предвидени в разпоредбите на чл. 104 от ЗООС.

5. При реализирането на дейности на територията на Република България в близост до водни обекти да се спазват забраните и ограниченията на чл.134, чл.143 и чл.146 от Закона за водите..

6. Строителните дейности в речните легла да се осъществяват извън размножителния сезон на животинските видове (от март до юли), за да се намалят въздействия като смъртност и безпокойство на защитените видове и да не се допуска замърсяването им със строителни материали и гориво-смазочни материали от строителна и транспортна техника.

7. Използване на строителна и транспортна техника в добро техническо състояние за предотвратяване замърсяването на повърхностните води с петролни продукти.

8. При реализиране на ИП, свързани със строителство на индустриални зони, паркове и сходни територии земеделски стопанства, ВЕЦ и други хидросъоръжения да се изпълняват следните дейности (обект и на издаденото разрешително):

8.1. *Водовземане* – за осигуряване на минимално допустимия речен отток след съоръженията за водохващане или регулиране на отока; изграждане рибни проходи, като се имат предвид видовете в съответния воден басейн; изграждане/монтиране на съоръжения/уреди за измерване консумацията на вода; провеждане на собствен мониторинг за ежемесечно отчитане разхода на вода с осигуряване на коректни данни и възможно преразпределяне на неизползания воден ресурс при непълното му използване в период от три последователни години от издаване на разрешителното; допълнително ограничаване на правата и най-вече на лимита на водовземане при възникване на кризисни ситуации въвеждане на водоспестяващи технологии и обратно или повторно след рециклиране на отпадъчни води водоползване, с цел икономия на вода без да се засягат съществуващи съседни водохващания; спазване на графика за използване на вода от язовира и оптимизиране водоподаването за гарантиране нуждите на осигуряваните от него стопански цели, особено при засушаване.

8.2. *Ползване на водни обекти за заустване на отпадъчни води* – изграждане при необходимост на локални пречиствателни съоръжения или инсталации; събиране на ежемесечни данни от собствен мониторинг за заустваните отпадъчни води във водни обекти и за пречиствателния ефект на изградените пречиствателни съоръжения /инсталации.

8.3. *При строителство на МВЕЦ/ВЕЦ* – изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката („рибни проходи“, байпаси и др.) и осигуряване на минимално-допустимия отток в реките след съоръжения за водовземане.

9. *За недопускане и предотвратяване на замърсявания и аварии, по отношение на повърхностните води да се спазват изискванията на чл. 131 от ЗВ.* При аварии, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, задължително да се приложат мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването по предварително изготвен аварийен план с незабавно уведомяване на басейновите дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи.

10. *При реализиране на свързаните със селското стопанство инвестиционни проекти, да се прилагат най-добрите земеделски практики и налични техники при интензивно животновъдство, включващи системи за ефективно използване на водния*

ресурс при напояване и при възможност използване на рециклирани отпадъчни води и намаляване употребата на минерални торове и химични пестицидни средства.

Подземни води:

11. За ИП, за които има вероятност да засегнат подземно водно тяло да се разработят мерки за опазване на подземните води. Предложените смекчаващи мерки да са съобразени с екологичните цели и мерките за тяхното постигане, предвидени в ПУРБ.

12. Където е подходящо и приложимо да се разработи план за мониторинг на ПВ и да се осигури неговото изпълнение при реализацията на инвестиционните предложения.

13. Да се осъществява редовен и строг контрол на изпълнението на мерките за опазване на подземните води, предвидени в проектите и разрешителните, свързани с тях.

14. За ИП, включени в Инвестиция 18 свързани с възстановяване на влажни зони и свързаност на реки, преди започване на дейностите да се проведе обследване за наличие на стари замърсявания и оценка на риска от миграция на замърсители в подземните води.

15. Пилотният проект за производство на електроенергия от геотермален източник (Инвестиция 15) да включва:

15.1. провеждане на пълни подробни хидрогеоложки проучвания и моделиране на взаимовръзката между сондажите в дублетната система и нейното въздействие върху източниците за ПБВ и минералните води в района преди етапа на проучвателно сондиране.

15.2. изолиране на по-плитко разположените подземни водни тела и слаби скали чрез избор на подходяща система за обсаждане.

15.3 използване на добавки в промивната течност, които са природосъобразни и не представляват опасност за подземните води и геоложката основа.

15.4. при необходимост от заустване на геотермални води да се спазват изискванията на действащата нормативна уредба.

15.5. мониторинг и управление на подземните води, оценка на риска от аварии и разработване на адекватни смекчаващи мерки за опазване на подземните води.

Морска околна среда:

16. При реализация на ИП от НПВУ да се планира мониторинг на морската околна среда при необходимост, като същия бъде съобразен с националния мониторинг за зоните за опазване на стопански значими видове риби и други водни организми; мониторинг на ЗЗ и ЗТ, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, включително съответните обекти на Натура 2000, обявени съгласно Директивата за хабитатите 92/43/ЕЕС и Директивата за птиците 79/409/ЕЕС, които са част от морската околна среда и българското черноморско крайбрежие, както и действащите програми за мониторинг по РДВ и РДМС

Земни недра:

17. Да се разработят мерки за опазване на геоложката основа и превенция на геодинамичните процеси и явления.

18. Да се разработи и изпълни мониторинг на геодинамичните процеси и явления, където е необходимо в съответствие с условията на действащата нормативна уредба и добрите практики.

19. Да се осъществява редовен и строг контрол на изпълнението на мерките за опазване на геоложката основа и превенция на геодинамичните процеси и явления

20. При избор на местоположение за Инвестиция 15 да се избягват райони с развити геодинамични процеси и явления (например карст и др.), активни разломи и с висок сеизмичен риск. Да се изготви оценка на риска от аварии и да се разработят адекватни смекчаващи мерки за опазване на земните недра.

Сеизмична опасност:

21. Строг контрол за съблюдаване на специалните нормативни изисквания за проектиране и изпълнение на армировката и съединителните елементи, осигуряващи сеизмичната устойчивост на конструкциите и съоръженията при проектирането и реализирането на конкретни проекти по НПВУ.

22. Създаване на системи за постоянен сеизмичен мониторинг и ранно оповестяване за задействане предварително планирана адекватна реакция за недопускане на тежки аварийни ситуации и необратими последици при експлоатацията на газопроводи, електропроводи, тръбопроводи за захранване на топлоелектроцентралите с нови енергийни източници и тяхното безопасно функциониране в изцяло нова енергийна среда.

Почви:

23. Хумусният хоризонт да се изземва селективно. Отнетият хумусен хоризонт да се съхранява на временни депа до приключване на строителството, а след това да се използва за рекултивация на засегнатите терени.

24. Земните маси, добити в урбанизираните територии, както и тези извън населените места, да се депонират временно по трасетата, след което да се използват за обратна засипка. Излишните изкопни маси (земни) да се предават на депа за запръствяване.

25. При довеждащите водопроводи организацията на строителство да изключва активиране на срутища.

26. Опазване на почвата от замърсяване с нефтопродукти при аварии с транспортна техника, като се отстранява замърсената почва.

27. Необходимо е възстановяване на всички съседни площи, евентуално нарушени при строителството, както и временните площадки в рамките на отредения терен.

Ландшафт:

28. Координация при реализирането на отделните проекти със системата от защитените територии.

Отпадъци:

29. Третирането на образуваните отпадъци в хода на експлоатация на изградени по НПВУ инсталации и съоръжения да става въз основа изискванията на ЗУО – от оператора на инсталацията при наличие на разрешително по чл. 35 от ЗУО и/или чрез предаване за последващо третиране на фирми, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци.

30. Проучване на възможности за намаляване и/или повторна употреба на образувани в производствения процес отпадъци.

Вредни физични фактори:

Шум и вибрации:

31. Контрол на шума в населените места от транспорта, ВЕИ, индустрията.

32. Разработване на план за СМР, съобразен с изискванията за защита на работещите от въздействието на шума и вибрациите.

33. При инвестиционни проекти за ветроенергийни паркове стриктно да се спазва изискването за отстояние от населените места на повече от 500 метра, с цел намаляване на влиянието на шума в населеното място.

34. Прилагане на защитни прегради и други средства за защита около мощни източници на шум, като влакови композиции, ветроенергийни централи, транспортни магистрали, където са установени наднормени нива на шум.

Йонизиращи лъчения:

35. Дозиметричен контрол и здравна профилактика в медицински звена с приложение на йонизиращи лъчения, съгласно изискванията на националното законодателство.

Нейонизиращи лъчения:

36. Контрол на експозицията на нейонизиращи лъчения в различни сфери на стопанството – енергетика, транспорт, медицина и др.

37. Провеждане на комуникационна програма за намаляване на страховете сред населението от нейонизиращите лъчения.

Биологично разнообразие:

38. При процедирането на проекти за вятърни електрически централи да се изисква разработването на смекчаващи мерки за избягване и намаляване на въздействията върху прилепи и птици, в т.ч. относно: разположение на турбините, намаляване на риска от привличане на прилепи към района на турбините като вторичен ефект, избягване на светлинно замърсяване, намаляване на влиянието на локалните електропреносни мрежи, отстраняване на неработещи турбини.

39. Да се приложи система за собствен мониторинг на вятърни и фотоволтаични електроцентрали за следене на промените в компонентите на биологичното разнообразие.

40. Задължително използване на системи за ранно предупреждение за защита на птиците при експлоатацията на вятърни електроцентрали.

41. Забрана за използване на чужди растителни видове за рекултивация и за производство на биомаса за енергийни цели.

42. Прилагане на схема за опазване на защитени видове от ЗБР при дейности, повишаващи енергийната ефективност на сградния фонд.

Защитени територии и защитени зони:

43. Спазване на ограниченията и забраните в заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии от Националната екологична мрежа от ЗЗ и ЗТ по ЗБР и ЗЗТ.

Гори:

44. Спазване на забраните за начина на трайно ползване на земи от горските територии за други нужди.

Културно-историческо наследство:

45. Провеждане на теренни издирвания на археологически обекти (недеструктивен метод) в потенциалните площадки за изграждане на нови съоръжения и инсталации.

46. При регистриране на археологически обекти, предприемане на съответните действия съгласно разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН).

47. При изграждане на нови обекти да се упражнява наблюдение от археолози по време на изкопните дейности, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Материални активи:

48. Модернизация на елементи от енергийната инфраструктура, свързани с производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на преноса на газообразни горива, на транспортната инфраструктура, на инфраструктурата в здравеопазването, науката и социалната среда.

Опасни химични вещества и предприятия с висок и нисък рисков потенциал:

49. При изпълнението на инвестиции 13, 14, 15, 16, 27 и 29 да се осигури спазването на приложимите изисквания по отношение на намаляване на риска от големи

аварии чрез прилагане и контрол по изпълнението на мерките, разработени във фазата на проектиране.

Здравно-хигиенни аспекти на околната среда:

50. Контрол на замърсители на атмосферен въздух в най-близко разположените жилищни територии по време на строителството и по време на експлоатацията на инсталации по НПВУ.

51. Регулярен мониторинг на водите и почвите за наднормено замърсяване, резултат от дейността на обекти от НПВУ.

II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на НПВУ:

1. На всеки три години от прилагането на НПВУ възложителят да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на плана, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на плана. Изготвените доклади да се представят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на НПВУ да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
Атмосферен въздух и климат	Контрол на замърсителите в атмосферния въздух - SO ₂ , NO _x , ФПЧ ₁₀ и ФПЧ _{2.5} .	Средногодишни, средноденонощни, средночасови норми за качество на въздуха.	µg/m ³	Периодичността трябва да бъде според програма за мониторинг - Бенефициент, Органи по контрол - РИОСВ, ИАОС, Община.
	Създаване на база данни за емисии в атмосферния въздух от местни производствени източници.	Брой обхванати производствени предприятия	kg за година	Годишно, Органи по контрол - ИАОС, Община.
	Количеството на емисиите на парникови газове - CO ₂ , N ₂ O, CH ₄ , SF ₆ , HFCs, PFCs.	Дял на общите годишни емисии на ПГ в CO ₂ – екв. спрямо базовата година	%	Годишно Органи по контрол - ИАОС
	Увеличение на дела на възобновяемите енергийни източници	Дял в брутното крайно потребление на енергия на страната.	%	Годишно Орган по изпълнение след въвеждане в експлоатация - Краен получател (КП) (КП отговаря за изпълнението на инвестициите, спазвайки принципите за добро финансово

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
				<i>управление и клаузите на сключените оперативни споразумения /договори за финансиране по ПВУ приети с ПМС № 80 от 9 май 2022 г., чл. 7, ал.2 икономически най-изгодната оферта се определя въз основа на един от следните критерии за възлагане, т. 3 оптимално съотношение качество/цена, което се оценява въз основа на цената, както и на показатели, включващи качествени, екологични и/или социални аспекти, свързани с предмета на поръчката/</i>
Повърхностни води	Контрол на водопотреблението	Консумирана вода	m ³	Годишно Орган по изпълнение -Бенефициент, Орган по контрол - ВиК, БД
	Мониторинг на повърхностните води в района на строителство на нови сгради, индустриални зони, паркове, сходни територии, енергийни инсталации.	Физични, химични и биологични показатели за качество на водните тела.	pH, БПК ₅ , ХПК, неразтворими вещества, Nt, Pt, mg/l (µg/l) и др.	Орган по изпълнение -по време на строителство - Бенефициент, Орган по контрол – БД,
	Мониторинг на питейните водоизточници при реализация на нови енергийни инсталации.	Дебит, Физико-химични и микробиологични и показатели Радиологични показатели	m ³ /s; mg/l или µg/l, КОЕ/m; Bq/l, mSv	Периодичността трябва да бъде според програма за мониторинг - Бенефициент

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
	Мониторинг на точковите източници на замърсяване	Емисионни норми за допустимо съдържание на опасни вещества в отпадъчните води	mg/dm ³ , µg/dm ³	Орган по контрол – БД, РИОСВ, ИАОС, РЗИ
	Контрол на количеството на отпадъчни водни потоци със съдържание на замърсители над нормативно установените.	Дебит	m ³ /година	
	Контрол на екологичен отток в реката след ВЕЦ	Дебит	l/s	
Подземни води	Мониторинг на подземните води в района на проектите, включени в НПВУ.	Приложимите физични, химични и биологични и радиологични показатели за качество на водните тела. Показатели, свързани с количественото състояние на водните тела	m ³ , mg/l, µg/l Bq/l, mSv и др.	Периодичност – според условията в разрешителните – Бенефициент, Органи по контрол - БД, ИАОС.
	Мониторинг на източници на замърсяване на водите, свързани с инсталации или дейности, планирани в НПВУ.	Показатели за индивидуални емисионни норми	m ³ , mg/l, µg/l и др.	
	Мониторинг на източниците на ПБВ в района на проектите, включени в НПВУ.	Приложимите показатели според <i>Наредба 9 от 16.03.2001 г. за качество на водата, предназначена за питейно-битови цели.</i>	Приложими те за съответния проект количествени и качествени показатели.	Периодичност – според изискванията на националното законодателство – Бенефициент, Органи по контрол - БД, РЗИ, ИАОС.
	Контрол на водопотреблението в районите	Консумирана вода	m ³	Периодичност – по националното

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
	на проектите от НПВУ, влияещи върху водоползването.			законодателство, Бенефициент, Органи по контрол - БД, ВиК.
Морска околна среда	Мониторинг на БЕК по РДВ за крайбрежни води и Дескрипторите по РДМС, които имат отношение към ИП към НПВУ.	Съгласно програмата за мониторинг по РДВ за крайбрежни води и РДМС. <i>(Всеки Дескриптор има разработени индикатори, както и всеки БЕК)</i>	Според даденият индикатор от конкретния т Дескриптор (РДМС) или БЕК (РДВ)	Периодичността трябва да бъде според програмата за мониторинг на отделният Дескриптор (РДМС) и БЕК (РДВ) – Бенефициент, Органи по контрол – БД Черноморски район.
Геоложка основа	Мониторинг на геодинамичните процеси и явления, засегнати от ИП на НПВУ (линейни инфраструктури).	Засегната площ – поява на свлачища, ерозия, слягане или пропадане на земната основа. Опасност за сгради и население, намиращи се в непосредствена близост. Количество земна маса	m ² m ³	Периодично наблюдение, в зависимост от динамиката на процесите и неблагоприятни метеорологични условия (интензивни валежи и наводнения), Бенефициент, Органи по контрол – МРРБ, ДА „Геозащита“, Община
	Мониторинг на състояние на земната основа на съоръжения и инфраструктура, свързани с реализацията на НПВУ в контекста на замърсяване или поява на геодинамични процеси и явления.	Засегната площ/зеделски земи Замърсяване на води и почви	m ² рН, неразтворими вещества, mg/l (µg/l) и др.	Периодично наблюдение, в зависимост от динамиката на процесите и неблагоприятни метеорологични условия (интензивни валежи и наводнения). Бенефициент / Краен получател
Сеизмична опасност	Строг контрол за съблюдаване на нормите за проектиране и строителство на съоръжения и конструкции при	Проектни сеизмични характеристики на земната основа – преди всичко очаквани максимални	Определяне на максимално земно ускорение - m/s ²	Периодично по време на проектиране и строителство – Краен получател.

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
	реализирането на проекти по НПВУ в сеизмични райони.	ускорения за съответните географски райони.		Органи по контрол – ДНСК и МРРБ
	Сеизмичен мониторинг и ранно оповестяване с цел задействане на предварително планирана реакция за недопускане на тежки аварийни ситуации при експлоатацията на съответните енергийни обекти в зоните с висок сеизмичен hazard.	Регистрирани максимални ускорения на сеизмичните вълни в съответните локалитети.	Определяне на максимално земно ускорение - m/s^2	Постоянно - Бенефициент Органи по контрол – Краен получател, МРРБ
	Детайлни микро-сеизмични районираня на бъдещи строителни площадки при реализиране на инвестиционни намерения за проектиране, строителство и експлоатация на класически ядрени блокове и малки модулни реактори (ММР)	Цялостен набор от проектни сеизмични характеристики на земната основа (максимални ускорения, спектрални криви, синтетични сеизмограми) съгласно изискванията на МААЕ.	Основно определяне на максимално земно ускорение - m/s^2	В процеса на предпроектното изследване – Бенефициент Органи по контрол – Краен получател, МРРБ.
Почви	Наблюдение на местата с най-голям риск от ерозия и набелязване на конкретни залесителни мероприятия,	Площи с ерозионен риск	m^2	Органи по контрол - Община, РИОСВ МРРБ (наблюдение в зависимост от ситуацията), Орган по изпълнение - Бенефициент
	Предотвратяване възникването на свлачищни процеси	Засегнати площи	брой свлачища за година	Орган по контрол - ОД „Земеделие“

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
	Техническа или биологична рекултивация	Рекултивирани площи	m ²	
	Контрол и ограничаване на променените земеделски земи за неземеделски нужди.	Земеделски земи с променен статут	m ²	
Ландшафт	Рекултивация на нарушени и трансформирани участъци от ландшафтите. Преобразуване, регламентиране и по възможност закриване на стари и нерегламентирани сметища.	Площ на рекултивирани участъци	m ²	Орган по изпълнение - Бенефициент Орган по контрол - РИОСВ, Община
Отпадъци	Увеличаване на процента повторно използвани и рециклирани отпадъци.	Процент повторно използвани и рециклирани отпадъци.	%	Орган по изпълнение – Бенефициент, Краен получател Орган по контрол - РИОСВ, Община
	Намаляване на количествата депонирани отпадъци.	Количества депонирани отпадъци	t/y	
Биологично разнообразие	Контрол по спазване на изискванията на ЗБР и ЗЗТ.	засегнати местообитания - площ	m ² , ha, дка	Периодичност съобразено с дейностите
		засегнати видове предмет на опазване	брой индивиди	
Биологично разнообразие	Контрол по спазване на предписаните смекчаващи мерки.	проведени процедури по ЗООС/ЗБР; проведени мониторингови проучвания във връзка с реализацията на ИП по Инвестиция 14.	брой съотношени е брой мониторингови проучвания към брой ИП	Орган по изпълнение –Краен получател Орган по контрол - МОСВ, РИОСВ

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
Защитени територии и зони	Контрол по спазване на предписаните смекчаващи мерки.	засегнати площи от природни местообитания, предмет на опазване в защитените зони; засегнати видове, предмет на опазване в защитените зони.	ha брой	
Горски екосистеми	Промени в площта и категоризацията на горските територии	Горски площи	ha	Периодичност съобразено с дейностите Орган по изпълнение – Краен получател Орган по контрол - Община, ОД „Земеделие“, ИАГ
	Промяна на предназначението на установените земеделски територии придобили характеристиките на гора и превръщането им в горски територии	Земеделски земи с променен статут	ha	
	Дял на деградиралите площи и свлачища в резултат на дейности в областта на енергетиката и набелязване на конкретни залесителни мероприятия	Извършени противоерозионни и залесявания/ изградени противоерозионни съоръжения	дка противоерозионни залесявания /бр. изградени съоръжения m ²	
	Терени, застрашен от процеси на почвена ерозия			
Вредни физични фактори	шум	Контрол на шумовите нива.	Брой регистрирани завишения на dB по райони и населени места	Периодичност съобразено плана за мониторинг Орган по изпълнение - Бенефициент Орган по контрол - РЗИ, РИОСВ
		Реализирани шумозащитни мерки.	Местоположение и вид мерки.	

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
<i>Електромагнитни полета</i>	<p>Контрол на нивата на електрическото и магнитното поле от страна на собствениците на обектите – АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ, ветрогенераторни паркове.</p> <p>Годишно обучение на работещите за осигуряване на безопасни условия на труд на работещите в енергийните обекти.</p>	<p>Интензитет на електрическото и магнитното поле на работните места при турбините и генераторите.</p>	<p>Всяко съоръжение – ОРУ, ВЕЦ, ТЕЦ, АЕЦ</p>	<p>Веднъж годишно Орган по изпълнение - Бенефициент Орган по контрол – РЗИ</p>
	<p>Извършване на измервания за въвеждане на нови излъчватели за безжична комуникация.</p>	<p>Заявка за въвеждане на нов обект по изискванията на ЗУТ и Наредба № 9/1991 г.</p>	<p>Интензитет на електрическото поле E, V/m; плътност на мощност S, $\mu W/m^2$ на микровълно во лъчение.</p>	<p>При всеки нов обект и при промяна на условията на излъчване Орган по изпълнение - Бенефициент Орган по контрол – НЦОЗА, РЗИ</p>
	<p>Извършване на мониторинг на електромагнитните полета в населените места</p>	<p>10% от излъчващите обекти в региона и такива при „чувствителни“ сгради – детски градини, болници, училища и др.</p>	<p>Плътност на мощност S, $\mu W/m^2$ на микровълно во лъчение.</p>	<p>Веднъж годишно Орган по изпълнение - Бенефициент Орган по контрол – НЦОЗА, РЗИ</p>
<p>Културно-историческо наследство, вкл. архитектурно и археологическо наследство</p>	<p>Наблюдение от археолози по време на извършване на изкопни работи; Спасителни разкопки в рамките на района на строителните обекти и техния сервитут; Пълно археологическо проучване;</p>	<p>Площ. Климатична и Химична ерозия на обектите. Човешки фактори: степен на иманярска интервенция, инвестиционни намерения.</p>	<p>ha, дка, m^2</p>	<p>По сигнал Сезонни наблюдения на процеси на изветряване, напукване, ерозия Теренни археологически наблюдения и отразяване на промените в Археологическа карта на България.</p>

Компонент	Мерки	Индикатори за мониторинг	Единица мярка	Период/отговорен орган за изпълнение и орган по контрол
				Органи по контрол - НАИМ-БАН, Община, РИМ, ИМ
Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	Наблюдения, контрол и оценка на здравното състояние на населението. Идентифициране на проблеми, породени от обекти от по НПВУ.	Заболеваемост и смъртност на населението	брой	Орган по изпълнение - Бенефициент, Краен получател Орган по контрол – РЗИ, Община
Материални активи	Рехабилитация и модернизация на елементи от инфраструктура с екологична насоченост. Реализация на нови проекти с екологична насоченост.	Финансов размер на материалните активи екологична насоченост.	Лева (евро)	Орган по изпълнение и контрол - Краен получател

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Настоящото становище не отменя задълженията на възложителя за изпълнение на изискванията на ЗООС и други специални закони и подзаконови нормативни актове и не може да служи като основание за отпадане на отговорността съгласно действащата нормативна уредба.

При промяна на възложителя и/или преди изменение на плана възложителят, съответно новият възложител трябва да уведоми МОСВ своевременно, съгласно чл. 88, ал. 7 от ЗООС.

Съгласно разпоредбата на чл. 88, ал. 6 от ЗООС, становището губи правно действие, ако в срок 5 години от влизането му в сила не е одобрен плана.

На основание чл. 28 от Наредбата за ЕО възлагам на директорите на РИОСВ и Басейновите дирекции контрола на поставените условия и мерки, в рамките на тяхната компетентност.

На основание чл. 88, ал. 3 от ЗООС, заинтересованите лица могат да обжалват становището пред Върховния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му.

Дата: 10.02.2023г.

МИНИСТЪР:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА

